

Oedip are 17 ani!

Intreb pe un om de teatru cova mai virstnic, larg și subtil cunoscător al literaturii dramatice din toate timpurile, îl întreb: câți ani să aibă Oedip? Treizeci, îmi răspunde fără să clipească. De ce? mă încâpăținez eu. Omul meu de teatru, om cu judecată fiind, caută prejudecata și-mi răspunde: fiindcă de câte ori am urmărit spectacolul, am văzut în Oedip un actor de cincizeci de ani străduindu-se să pară de treizeci!

Asta era! Dar să ne amințim, Oedip pleacă de la curtea tatălui său adoptiv să-și împlinească destinul, când împlinește vârsta bărbăției, nu mai târziu! Mergem mai departe: câți ani să fi avut Antigona când — după ce și-a văzut tatăl pribeag și orb sfârșindu-se la Colonna — vine la curtea lui Creon, e pedepsită pentru cutezanța de a fi presărată tărână peste trupul fratelui ucis și se spînzură în peștera Labdacizilor, biata copilă? Dar Electra? Dar Oreste?

Dar șirul lung de eroi din dramaturgia întregii istorii, eroi fără de care cultura lumii n-ar fi ce este, iar actorii n-ar fi fost deloc, ei, eroii, câți ani au?

Câți ani are Regele Ioan, Henric al IV-lea sau Hamlet, prințul student?

Julietta nu împlinise încă paisprezece ani când l-a întâlnit pe Romeo. Cu cât mai

mult pot să aibă Ofelia, Desdemona, Cordelia?

Și mai departe: câți ani au Olga, Mașa și Irina, pentru care Verșinin la cei patruzeci și cinci de ani ai săi pare un om bătrîn?

La câți ani să se fi urcat pe tronul Moldovei Ștefăniță Vodă?

Vidra, frumoasa nepoată a lui Moțoc, la ceasul întâlnirii cu Răzvan, are anii fetelor de măritat de pe la noi, nu?

Și așa mai departe...

Totuși, ne-am deprins, tristă deprindere, să vedem pe toți acești eroi, și pe atîția alții nepomeniți aici, interpretați de actori mai, cum să zic eu, mai maturi.

De ce? De ce trebuie să aștepte actorii ani și ani de zile clipa întâlnirii cu marile personaje?

Cine, din cei care le refuză încrederea și le amină speranțele, mai poate fi în măsură să le restituie puterea lor creatoare, irosită prin nefolosință?

Să ne înțelegem bine: nu spune nimeni că, pentru un actor, a avea vârsta personajului său înseamnă a deține certificatul de garanție al creației desăvîrșite; nici că dacă are mai mulți ani decît eroul său e iremediabil sortit eșecului.

Dar stăruie, bine înfiptă în rădăcinile ei, prejudecata după care un actor, oricît ar fi de inestrat, trebuie să acumuleze experiență pînă la întâlnirea cu rolurile.

incît e momentul să ne întrebăm cu gravitate și răspundere: care experiență? Adunată, din ce, de unde? Din rolișoare de trei vorbe? Din personaje străvezii ca fumul? Din așteptare?

Ce altceva decît talent i-a trebuit lui Dinu Lipatti pentru ca să concerteze strălucit la opt ani? Ce experiență — cîtește: așteptare! — i-a fost necesară lui Grigorescu pentru ca să picteze la douăzeci de ani minăstirea Agapia? Ce maturizare să fi așteptat Labiș ca să nu scrie la optsprezece ani Moartea căprioarei?

De ce un absolvent de conservator se integrează imediat, ca un profesionist ce este, orchestrei simfonice și poate fi chiar solistul ei, în vreme ce absolvenții Institutului sînt prea des priviți în teatre ca niște biețe calfe?

Sintem mîndri de actorii noștri tineri, nu conținem s-o spunem, dar nu adăugăm mîndriei noastre cutezanța de a le da ce li se cuvine atunci cînd se cuvine.

Așa ne pomemim că zicem — cum și zicem — despre un actor încărunit că ar fi putut fi un Hamlet de neuitat.

Așa ajungem să spunem — cum și spunem — despre o tînără actriță că ar putea fi cîndva, mai târziu, o nemăipomenită Lady Macbeth.

Chiar, câți ani să aibă Lady Macbeth?